

ε. περί αντικειμένου

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ (*ἀντί* + *κείμαι*) είναι το πρόσωπο ή το πράγμα που συμπληρώνει την έννοια του ρήματος και στο οποίο περνά η ενέργεια του υποκειμένου.

Το αντικείμενο είναι κανονικά όνομα ουσιαστικό ή αντωνυμία. Αλλά και κάθε άλλο μέρος του λόγου ακόμη και ολόκληρη πρόταση μπορεί να τεθεί ως αντικείμενο, αρκεί να ληφθεί ως ουσιαστικό.

Από τα μεταβατικά ρήματα άλλα δέχονται ΕΝΑ μόνο αντικείμενο και λέγονται ΜΟΝΟΠΤΩΤΑ και άλλα ΔΥΟ και λέγονται ΔΙΠΤΩΤΑ.

Μίσει τοὺς κολακεύοντας.

Ποιήσωμεν ὅτι ἂν τῇ πόλει σύμφορον ᾖ, ας κάνουμε ὅ,τι συμφέρει στην πόλη.

Διδάσκει τὸν παῖδα.

Διδάσκει τὸν παῖδα μουσικὴν.

A ΑΜΕΣΟ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν ένα ρήμα δέχεται δύο αντικείμενα, τότε το ένα λέγεται *Άμεσο*, ενώ το άλλο *Έμμεσο*.

Άμεσο είναι το αντικείμενο που συμπληρώνει πρώτο, άμεσα δηλαδή, την έννοια του ρήματος, ενώ *Έμμεσο* το αντικείμενο που τη συμπληρώνει δευτερευόντως.

B ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΜΕΣΟΥ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ως αντικείμενο, συνδυαζόμενη με οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο, είναι πάντοτε ΑΜΕΣΟ.

➔ *Τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίνησκον τοὺς Ἀθηναίους.*

2. Η ΔΟΤΙΚΗ, συνδυαζόμενη με οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο, είναι πάντοτε ΕΜΜΕΣΟ.

➔ *Πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν ἐρῶ.*

3. ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ή ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ως αντικείμενο έχει θέση αιτιατικής πράγματος· έτσι, συνδυαζόμενα αυτά τα δύο με οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο, μπορεί κάθε φορά να είναι άμεσο ή έμμεσο.

➔ *Παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις συσκευάσθαι (ΑΜΕΣΟ).*

➔ *Ἐκέλευσεν αὐτοὺς μὴ ποιεῖν ταῦτα (ΕΜΜΕΣΟ).*

Γ ΣΥΣΤΟΙΧΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Όταν αντικείμενο σε ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ δηλώνει το ίδιο το περιεχόμενο, την ίδια την έννοια του ρήματος, τότε λέγεται ΣΥΣΤΟΙΧΟ.

Το σύστοιχο αντικείμενο έχει την ίδια ρίζα με το ρήμα ή ρίζα συνώνυμου ρήματος.

➔ *Νοσῶ νόσον.*

➔ *Νοσῶ ἀσθένειαν.*

Τέτοιο αντικείμενο δέχεται κάθε ρήμα ακόμη και αμετάβατο.

➔ *Ἐνίκησαν νίκηην λαμπράν.*

Όταν το σύστοιχο αντικείμενο έχει ομοιόπρωτο προσδιορισμό (επιθετικό - κατηγορηματικό), συνήθως παραλείπεται, μια και, ως παραγόμενο από την ίδια ή συνώνυμη ρίζα με το ρήμα, δε μας δίνει τίποτε περισσότερο από ό,τι το ίδιο το ρήμα. Μένει όμως ο προσδιορισμός είτε αμετάβλητος είτε σε αιτιατική ουδέτερου.

➔ *Ἡρώτα τοῦτο (= ταύτην τὴν ἐρώτησιν).*

Άρα: ένα ουδέτερο επιθέτου ή αντωνυμίας αντικαθιστά ένα σύστοιχο αντικείμενο.

Α ΣΥΣΤΟΙΧΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

Η σύστοιχη σύνταξη έχει πολλές και ποικίλες εφαρμογές, γιατί μπορεί να συμπεριλάβει όχι μόνο αιτιατικές ομόρριζες με το ρήμα, όπως *νικῶ νίκην*, αλλά ακόμη και αιτιατικές παρεμφερούς ή απλά συγγενούς νοήματος με το ρήμα, όπως *νικῶ μάχην* ή *ναυμαχίαν* = κερδίζω μια μάχη ή ναυμαχία.

Έτσι λοιπόν:

1. Κατά το *δικάζω δίκην* = αποφασίζω, ορίζω
ποινή
διώκω δίκην ή *γραφὴν* = επιδιώκω να βρω
το δίκιο μου
δικάζω φυγὴν = ορίζω ως ποινή την εξορία
δικάζω φόνον = ορίζω ως ποινή το θάνατο
φεύγω δίκην = είμαι κατηγορούμενος
ἀγωνίζομαι δίκην ή *γραφὴν* = υπερασπίζω υπόθεση ως το τέλος
εἰσέρχομαι δίκην, γραφὴν, ἀγῶνα = κάνω
αγωγή

2. Κατά το *νικῶ νίκην* = κερδίζω μια νίκη
νικῶ μάχην = κερδίζω μια μάχη
νικῶ στάδιον = κερδίζω σε αγώνα δρόμου
νικῶ δίκην = κερδίζω τη δίκη, την υπόθεση
3. Ανάλογα με τα προηγούμενα είναι και τα
εξής:
δίκην ὀφλισκάνω = χάνω την υπόθεση,
δίκην ή *γραφὴν αἰρῶ* = κερδίζω την υπόθεση,
μωρίαν ὀφλισκάνω = δημιουργώ ή δίνω
την εντύπωση ότι είμαι μωρός,
περιέρχομαι πρεσβείαν = περιφέρομαι ως
πρεσβευτής,
ἐξέρχομαι στρατείαν = βγαίνω για εκστρατεία,
πρεσβεύω τὴν εἰρήνην = διαπραγματεύομαι
τους όρους της ειρήνης,
ἀποκρίνομαι τὸ ἐρωτώμενον = απαντώ, δίνω
απάντηση στην ερώτηση,
σπένδομαι ἀναχώρησιν = κάνω συνθήκη
για αποχώρηση.